

امام رئوف (علیه السلام) فرمودند: چه نیکوست! صبر و انتظار فرج. مگر نشنیده اید این سخن خداوند را که فرموده است: "منتظر باشید که من نیز همراه شما منتظر هستم." (مجلسی، علامه محمد تقی، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۹؛ منتخب الاثر، ص ۴۹۶؛ الغیبه، نعمانی، ص ۱۸۰). بعضی از ما انسانهای آخرالزمان زده، قرآن را میخوانیم، آن هم با صوت! اما نمیفهمیم و به دنبال فهمیدن آن هم نیستیم. به همین خاطر است که گاهی این سوال به شدت ذهنمان را درگیر میکند: «خداوند متعال که ولایت و امامت را به چهارده معصوم (علیهم السلام) بخشید، چرا در کتاب خود سخنی از آنان نگفت؟». مسئله اینجاست که **وقتی قرآن را با نگاه ائمه تفسیر و تبیین کنیم، میفهمیم که قرآن، جز درباره ی آنحضرت سخن نگفته است.**

حضرت امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)، فرمودند: قرآن در چهار قسمت نازل شده است: یک چهارم درباره ما و یک چهارم دشمنان ما و یک چهارم سنن و امثال و یک چهارم واجبات و احکام، پس گزیده‌های قرآن مخصوص ماست. (سیمای امام علی علیه السلام در قرآن / ترجمه شواهد التنزیل: ص ۲۸)

یکی از مباحث مهمی که در قرآن به آن پرداخته شده است، «مهدویت» است. آن هم نه فقط درباره ی ظهور آنحضرت، بلکه آیات متعددی درباره ی انتظار، نشانه های ظهور، نشانه های یاران امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، هدف خداوند از برپایی حکومت عدل و دیگر موضوعات، نازل شده است. از آیاتی که سرشار از امید است، آیه ی ۲۰ سوره ی یونس است:

«و می‌گویند چرا معجزه ای از جانب پروردگارش بر او نازل نمی‌شود بگو غیب فقط به خدا اختصاص دارد پس منتظر باشید که من هم با شما از منتظرانم.» (وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِيَلَهُ فَانتظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتظِرِينَ).

ایمان آوردگان به غیب

یکی از آیاتی که به منتظران اشاره دارد، آیه ی ۱ تا ۳، سوره ی بقره است که میفرماید: «الف، لام، میم؛ این کتابی است که در آن شکی نیست و برای متقین هدایتگر است؛ کسانی که به غیب ایمان می‌آورند و نماز را به پا میدارند و از آنچه به آنها روزی کرده ایم، انفاق میکنند.»

امام صادق (علیه السلام) در تأویل این آیه فرمودند: ایمان آوردگان به غیب، کسانی هستند که به قیام قائم (عج) ایمان آورند که حق است. (شیخ صدوق، کمال الدین و اتمام النعمه، ج ۱، ص ۱۷؛ به نقل از نهاوندی، علی اکبر، العبقری الحسان، نشر مسجد مقدس جمکران، ج ۱، ص ۱۲).

همچنین از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نقل شده است که در توصیف امام دوازدهم (عج) فرمودند: «...خوشا به حال کسانی که بر دوستی آنان پاینده باشند، آنها کسانی هستند که خداوند در کتاب خود، اوصافشان را بیان فرموده و گفته است: "آنچنان کسانی که به غیب ایمان آورند" و همچنین فرموده: «آنان حزب خدایند؛ آگاه باشید که حزب خدا غالب و پیروز است» و در انتهای حدیث میفرماید: «طوبی (درختی در بهشت)، برای صابران در غیبت است، طوبی برای کسانی است که بر محبت آنان استوارند...» (همان، به نقل از همان، ص ۱۳).

مژده بر صبر کنندگان

آیه ی ۱۵۵ سوره ی بقره نیز، از آیاتی است که به منتظران حضرت مهدی (عج) که در راه آنحضرت، استقامت و شکیبایی میورزند، مژده داده است: «و قطعاً شما را به چیزی از [قبیل] ترس و گرسنگی و کاهش در اموال و جانها و محصولات میآزماییم و مژده ده شکیبایان را». در تفسیر این آیه، به نقل از امام محمد باقر (علیه السلام) آمده است که مومنان به ترس از پادشاهان، گرانی قیمتها و کمبود اموال، تجارتهای فساد (بدون فایده)، مرگ زودرس و کمبود و بی برکتی میوه ها آزمایش میشوند اما... «مژده بده بر صبر کنندگان با خروج مهدی (عج)». (بحرانی، سید هاشم، کتاب سیمای امام مهدی در قرآن، ص ۹۳).

منتظران و رهیویان مهدویت، تکثیر و اهدای رایگان راه ظهور به مردم عزیز مایه مباهات است.
اگر مایلید شما نیز به جمع بانیان خیر راه ظهور بیوندد. ادامه دارد ... انشاءالله

راه ظهور

(سول اکرم (ص):
اگر خدا یکنفر را به دست تو هدایت کند برای
تو از دنیا و آنچه در دنیاست بهتر است .

راه ظهور دریچه ایست بسوی آشنایی با انقلاب اسلامی ایران
ادیان آسمانی، فرقه های نوظهور، علوم اسلامی و ...

لزوم آشنایی با

فرهنگ مهدویت

و انتظار - شماره ۳

سامانه پیامک ۱۰۰۰۱۰۳۱۳۰۰۳۱۳

Rahezohoor.blog.ir - rahiyanezohoor.blog.ir

از روایات فهمیده می شود که در آن روزگار آخرالزمانی، از اسلام و قرآن جز نامی بر جا نمی ماند، مسلمانان تنها به نام، مسلمان هستند. مساجد، دیگر جای ارشاد و موعظه مردم نیست. فقهای آن زمان بدترین فقهای روی زمینند و دین با کالای کم ارزش و بهای اندکی معاوضه میشود.

الف) اسلام و مسلمانان

اسلام به معنی تسلیم بودن در برابر دستورات الهی است. اسلام برترین و بهترین ادیان است که خوشبختی بشر را در دنیا و آخرت تضمین میکند؛ ولی آنچه ارزش دارد، عمل کردن به دستورات اسلام و قرآن است. در آخرالزمان همه چیز بر عکس میشود؛ یعنی از اسلام جز نامی بر جای نمی ماند. قرآن در جامعه حضور دارد؛ ولی تنها خطوطی است که در برگها نقش بسته است و مسلمانان تنها از نام مسلمانی برخوردارند و از اسلام نشانی ندارند. پیامبر گرامی اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) میفرماید: «دورانی بر امت من می آید که در آن، از اسلام جز نامی نماند، و از قرآن جز نقش و تصویری نباشد. مسلمانان به نام، مسلمان خوانده میشوند؛ ولی نسبت به اسلام از هر کس بیگانه ترند.» (۱) - امام صادق (علیه السلام) میفرماید: «بزودی دورانی فرا رسد که مردم خدا را نشناسند و معنای توحید را ندانند تا اینکه دجال خروج کند.» (۲)

ب) مساجد

مسجد جای پرستش خداوند و تبلیغات دینی و ارشاد و هدایت مردم است. در صدر اسلام، حتی کارهای مهم حکومتی در مساجد انجام میشد. جهاد در مساجد برنامه ریزی میشد و انسان از مسجد به معراج میرفت؛ ولی در آخرالزمان مساجد ماهیت خود را از دست میدهند و بجای آموزش و تبلیغات و ارشاد دینی، بر تعداد مساجد و تجمعات آن افزوده میشود. در صورتی که مساجد از مؤمنان تهی است. پیامبر خدا میفرماید: «مسجد های آن زمان آباد و زیباست؛ ولی از هدایت و ارشاد در آن خبری نیست.» (۳)

ج) فقیهان

عالمان و دانشمندان اسلامی، حافظان دین خدا در روی زمینند و راهنمایی و ارشاد مردم در دست آنان است. آنان با تحمّل زحمات، مسائل دینی را از منابع شرعی استخراج کرده، در دست مردم قرار میدهند؛ ولی در آخرالزمان وضع دگرگون میشود و عالمان آن روزگار بدترین عالمان خواهند بود. رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در این باره میفرماید: «فقیهان آن روزگار، بدترین فقیهانی اند که در زیر آسمان به سر میبرند. فتنه و آشوب، از آنان آغاز میشود و به آنان نیز باز میگردد.» (۴) شاید بتوان گفت: منظور، عالمان درباری و وابسته ای هستند که جنایات پادشاهان ستمگر و فرمانروایان خودسر را توجیه میکنند و به آنان رنگ اسلامی میدهند؛ آنانی که حاضرند با هر مجرم و جنایت پیشه ای، کنار آیند؛ مانند وعاظ السلاطین وابسته به وهابیت، که مبارزه با آمریکا و اسرائیل را خلاف شرع میدانند. آنان که در برابر جنایات اسرائیل دم بر نیاورند و جنایات وهابیان را در کشتن زائران خانه خدا توجیه کردند و برایش آیه و روایت آوردند. آری، باید گفت: آنان بدترین فقیهانند که فتنه ها از آنان شروع شده، به آنان نیز باز میگردد.

د) خروج از دین

یکی دیگر از علائم آخرالزمان اینست که مردم از دین خارج میشوند. روزی امام حسین (علیه السلام) به نزد امیرمؤمنان (علیه السلام) آمد. گروهی در گرداگرد حضرت (علیه السلام) نشستند بودند. ایشان به آنان فرمود: «حسین پیشوای شماست. چنانکه رسول خدا او را سید و سرور نامیده است. از نسل او مردی ظهور خواهد کرد که در اخلاق و چهره، شبیه من است. او دنیا را پر از عدل و داد میکند؛ چنانکه (پیش از آن) پر از ستم و جور شده است.» سؤال شد: این قیام در چه زمانی خواهد بود؟ فرمود: «افسوس! هنگامی که از دین خارج شوید...»

انقلاب عظیم مصلح جهانی هم از این قاعده مستثنی نیست؛ یعنی رأس مخروط و رهبری انقلاب برای اداره ی کشوری به گستردگی چند قاره و تثبیت پایه های تمدن جدید خود، به حجم عظیمی از نیروهای ورزیده ی قابل اعتماد انسانی نیاز دارد و منتظران عصر غیبت تا پیش از ظهور، باید در درون خود، عملیات بنیادین کادرسازی را آغاز کنند. (۳۸) از شاخصهای اصلی کادر حکومت مهدوی، پاراسایی، تهذیب نفس و آراستگی به مکارم اخلاق است. امام صادق (علیه السلام) فرمود: هر کس دوست دارد که از یاران حضرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) باشد، باید منتظر باشد و در این حال، به پرهیزگاری و اخلاق نیکو رفتار کند... (۳۹) به یقین در جامعه ای که دعوت کنندگان به خیر و نیکی و بازدارندگان از شر و زشتی، وجود نداشته باشند، نفوس پیراسته و تربیت یافته بستری مناسب برای رشد و افزایش نمی یابند.

پی نوشت ها :

- ۱- زمر(۳۹) آیه ی ۹۰ ***
- ۲- شیخ صدوق، معانی الاخبار، ص ۱، ح ۲۰ ***
- ۳- البینه معرفت مورد بحث در این جا، معرفت دینی است. ***
- ۴- شیخ کلینی، کافی، ج ۱، ص ۳۳۷، ح ۵۰ ***
- ۵- شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۲۰۲، باب ۲۱، ح ۶. قال الرضا (ع): نَحْنُ حَجَّجُ اللهُ فِيحَلْقِهِ وَكُفَاؤُهُ فِي عِبَادِهِ وَأَمْنَاؤُهُ عَلَى سِرِّهِ وَنَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَالغُرُوةُ الْوُثْقَى وَنَحْنُ شُهَدَاءُ اللهِ وَأَعْلَامُهُ فِي بَرِّيَّتِهِ بِنَا يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ تَزُولَا وَبِنَا يُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيُنْشِرُ الرَّحْمَةَ وَلَا تَخْلُوا الْأَرْضَ مِنْ قَائِمٍ مِمَّنَا ظَاهِرًا وَخَافٍ وَلَوْ خَلَّتْ يَوْمًا بِغَيْرِ حِجَّتِهِ لَمَآخَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ.
- ۶- مکتب تشیع، سال دوم، ص ۲۱۰ ***
- ۷- شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۲۲۱، باب ۲۲، ح ۷: إِنَّ النَّبِيَّ (صَلِيَ اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) قَالَ: إِنْ فِي كُلِّ خَلْفٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي بِنْفِي عَنْ هَذَا الدِّينِ تَحْرِيفٌ غَالِبٍ وَانْتِحَالٌ مُبْطِلِينَ وَتَأْوِيلٌ الْجَاهِلِينَ.
- ۸- طاهره صفار زاده، مجموعه مقالات جشنواره دانشجویی موعود، ص ۱۹ ***
- ۹- شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۶۴۴، باب ۵۵، ح ۳۰ ***
- ۱۰- شیخ طوسی، الغيبة، ص ۳۳۹ ***
- ۱۱- ربانی گلپایگانی، معرفت دینی از منظر معرفت شناسی، ص ۳۲ ***
- ۱۲- دفتر همکاری حوزه و دانشگاه تعلیم و تربیت، ج اول، ص ۴۷۴ ***
- ۱۳- حمید عنایت، بنیاد فلسفه سیاسی غرب، ص ۲۰۰ ***
- ۱۴- فارابی، آراء اهل المدینه الفاضله، ص ۷۹ ***
- ۱۵- سید ثامر هاشم العمیدی، در انتظار ققنوس، ترجمه و تحقیق مهدی علیزاده، ص ۲۶۹ ***
- ۱۶- سید ثامر هاشم العمیدی، در انتظار ققنوس، ترجمه و تحقیق مهدی علیزاده، ص ۲۶۹ ***
- ۱۷- New Atlantis ***
- ۱۸- محسن جهانگیری، احوال و آثار و آرای فرانسس بیکن، ص ۶۹ ***
- ۱۹- جمعی از نویسندگان، چشم به راه مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ص ۱۸۷ ***
- ۲۰- شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۶۴۵، باب ۵۵، ح ۵۰ ***
- ۲۱- لقمان(۳۱) آیه ی ۱۷۰ ***
- ۲۲- شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۳۳۰، باب ۳۲، ح ۱۶ ***
- ۲۳- محمد حکیمی، عصر زندگی، ص ۹۹ ***
- ۲۴- ناصر مکارم شیرازی، حکومت جهانی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ص ۸۳ ***
- ۲۵- محمد بن ابراهیم نعمانی، الغيبة، ص ۲۷۴، باب ۱۴، ح ۵۳ ***
- ۲۶- ناصر مکارم شیرازی، حکومت جهانی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ص ۸۵ ***
- ۲۷- علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۲، ص ۳۹۱، باب ۲۷، ح ۲۱۳ ***
- ۲۸- شیخ کلینی، کافی، ج ۱، ص ۱۸۳: خداوند ابا دارد از آن که هر چیز جریان پیدا نماید، مگر با اسباب مشخصی. ***
- ۲۹- همو، حکومت جهانی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ص ۸۵ ***
- ۳۰- محمد بن ابراهیم نعمانی، الغيبة، ص ۳۲۰، باب ۲۱، ح ۱۰ ***
- ۳۱- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، ج ۲، ص ۵۲، ح ۳۶۶ ***
- ۳۲- مرتضی مطهری، عدل الهی، ص ۳۴ ***
- ۳۳- حدید(۵۷) آیه ی ۲۵ ***
- ۳۴- شیخ طوسی، الغيبة، ص ۴۹ ***
- ۳۵- محمد بن ابراهیم نعمانی، الغيبة، ص ۲۳۴، باب ۱۳، ح ۲۲ ***
- ۳۶- محمد تقی موسوی اصفهانی، مکیال المکارم، ج ۱، ص ۱۱۸ ***
- ۳۷- آل عمران(۳) آیه ی ۱۱۰ ***
- ۳۸- سید ثامر هاشم العمیدی، در انتظار ققنوس، ترجمه و تحقیق مهدی علیزاده، ص ۲۸۵ ***
- ۳۹- محمد بن ابراهیم نعمانی، الغيبة، ص ۲۰۰، باب ۱۱، ح ۱۶: قَالَ الْإِمَامُ الصَّادِقُ (ع): مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ الْقَائِمِ فَالْتَمَعْلَ بِالْوَرَعِ وَ مُحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ ...

۳- از کلمه ی «ارض» نیز کلیت و فراگیری عدل به دست می آید، زیرا «ارض»- در این جا- مفعول «بملاً» است و به طور مطلق ذکر گردیده و فعل الهی، که همان عدالت حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است، در همین زمین به طور عموم تحقق پیدا می کند.

۴- بین واژه ی «عدل» و «قسط» نسبت عموم و خصوص مطلق هست. مفهوم «عدل» نسبت به «قسط» عمومیت بیشتری دارد، زیرا «قسط» در مواردی که مربوط به ادای حقوق دیگران است به کار می رود، نظیر ادای شهادت، قضاوت، وزن و پیمان و امثال آن... ولی «عدل» درباره ی حق دیگران و حق خود انسان به کار رفته است. (۳۶)

۵- از مجموع کلمه ها و واژه های این حدیث متواتر، استفاده میشود که **یکی از آرمانهای اساسی حکومت جهانی مهدوی، عدالت اجتماعی راستین است** که به این امر، در احادیث دیگر نیز توجه شده است؛ هر چند دعوت به توحید و مبارزه با شرک و کفر اعتقادی، که در پرتو آن ایجاد و اجرای عدالت نیز نهفته است، خود در روایات جداگانه ای مطرح شده است.

اصلاحات

۱- روحیه ی اصلاح گری

یکی از شاخصه های مهم مدینه ی منتظران، داشتن روحیه ی اصلاح گری در سطح جامعه است؛ بگونه ای که این ویژگی در میان مردم به صورت یک فرهنگ و باور درآمده و هر کدام خود را در برابر جامعه و افراد آن، مسئول میدانند و در راه اصلاح دیگران با جدیت میکوشند. البته باید در نیک شهر منتظران، چنین فرهنگی رشد یابد، زیرا برابر اصل سنخیت و تشابه منتظر با منتظر، ضرورت چنین مسئله ای روشن میشود. بنابراین **وقتی کسی در انتظار فردی به سر میبرد که او مصلح کل و منجی جهانیان است باید با اهداف و آرمان آن نجات بخش و اجرای آن در خود و دیگران آشنا بوده، لیاقت پذیرایی از آن حکومت مصلح را- که حاکم آن مصلح جهانی است- یافته، خود را در سلک مصلحان قرار دهد.**

۲- جایگاه امر به معروف و نهی از منکر

اسلام در فرهنگ اصیل خود، اصلاح و اصلاح گری را نهادینه کرده و آن را در قالب امر به معروف و نهی از منکر عرضه کرده است که در صورت اجرا، ضامن سلامت جامعه از ناهنجاری های اجتماعی، چالشهای روانی و نابسامانیهای فرهنگی خواهد بود. اهمیت امر به معروف و نهی از منکر، به اندازه ای است که قرآن کریم خود به طرح این موضوع پرداخته و امت اسلامی را به اجرای آن فراخوانده است: «... كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ...» (۳۷)؛ شما بهترین امتی بودید که به سود انسان ها آفریده شده اند؛ [چه این که] امر به معروف و نهی از منکر می کنید....

از این آیه ی شریفه، چند نکته ی مهم برداشت می شود:

۱- خطاب عمومی در این آیه، نشانه ی همگانی بودن امر به معروف و نهی از منکر است؛ یعنی لزوماً همه افراد جامعه ی اسلامی، نهادها و سازمانها- به ویژه دولت و حاکم اسلامی- در اجرای آن، مسئولیت دارند.

۲- برتری و فضیلت امت اسلامی به دلیل وجود امر به معروف و نهی از منکر است و تداوم این فضیلت به اجرای آن بستگی دارد و اگر این تعالیم روح بخش الهی در جامعه منزوی شود، در پی آن، ناهنجاریهای اجتماعی و معضلات فرهنگی و آداب و رسوم خرافی رواج یافته، مردم از مسیر فرهنگ اصیل اسلامی منحرف می شوند.

۳- امر به معروف و نهی از منکر زمینه ای برای تربیت و نیرومندی افراد، در عصر غیبت به شمار می آید، زیرا اساسی ترین نیاز هر انقلاب و نهضتی، پس از پیروزی و تثبیت فراهم نمودن نیروی انسانی مجرب و قابل اعتماد است. از این رو، تشکلهای سیاسی، احزاب، اتحادیه های قدرت و... همواره به

؛ همچنان که زن برای شوهرش از لباسش خارج میشود». (۵)

ه) دین فروشی

انسان هم مکلف است که اگر جانش به خطر افتاد، از مالش بگذرد تا جانش محفوظ بماند و اگر هم دینش را خطری تهدید کرد، از جانش مایه بگذارد تا خطر متوجه دینش نشود؛ ولی در آخرالزمان دین را به بهای کمی میفروشدند و انسانهایی که صبح مؤمن بوده اند، بعدازظهر کافر میگردند.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در این باره فرموده است: «وای بر عرب از شری که به آنان نزدیک شده است. فتنه هایی چون پاره های شب تاریک و ظلمانی. صبحگاهان مرد مؤمن است و به هنگام غروب کافر. گروهی دین خود را به بهای ناچیز و متاع اندک میفروشدند. کسیکه در آن روز به دین خود چنگ زده و پای بند است. همانند کسی است که گلوله ای از آتش را در دست گرفته یا بوته ای از خار را در دست می فشرد». (۶)

پی نوشتها:

۱- قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم): « سیأتی علی امتی لایبقی من القرآن إلا رسمه، و لا من الإسلام إلا اسمه، یسمون به و هم أبعد الناس». ثواب الاعمال، ص ۳۰۱؛ جامع الاخبار، ص ۱۲۹؛ بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۹۰

۲- عن أبی جعفر (علیه السلام) ...: «یا خیثمه، سیأتی علی الناس زمان لایعرفون الله و ما هو التوحید حتی یكون خروج الدجال...». تفسیر قرات، ص ۱۳۹

۳- عن النبی (صلی الله علیه و آله و سلم): « سیأتی زمان علی امتی... مساجدهم عامره، و هی خراب من الهدی...» بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۹۰

۴- عن النبی (صلی الله علیه و آله و سلم): « سیأتی زمان... فقهاً ذلک الزمان شر فقهاء تحت السماء، منهم خرجت الفتنه، و إلیهم تعود». بحار الأنوار، ج ۵۲، ص ۱۹۰

۵- دخل الحسین بن علی (علیه السلام) علی بن أبیطالب (علیه السلام) و عنده جلساؤه، فقال: « هذا سیدکم، سماه رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) سیداً، و لیخرجن رجل من صلبه، شبهی شبهه فی الخلق و الخلق، یملأ الأرض عدلاً، و قسطاً كما ملئت ظلماً و جوراً، قیل له: و متی ذلک یا امیرالمؤمنین؟ فقال: هیهات إذا خرجتم عن دینکم كما تخرج المرأه عن و رکبها لبعله». ملاحم، ابن طاووس، ص ۱۴۴

۶- قال رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم): « ویل للعرب من شر قد اقترب فتناً کقطع اللیل المظلم، یصبح الرجل مؤمناً و یمسی کافراً، و یبیع قوم دینهم بعرض من دنیا قلیل، المتمسک یومئذ بدینه کالقابض علی الجمره- أو قال: علی الشوک». مسند احمد، ج ۲، ص ۳۹

ویژگیهای منتظران و جامعه ی منتظر

بحث آرمان شهر که منتظران راستین در آن، سکنی گزیده اند و با مؤلفه هایی، چون معرفت، انتظار، آمادگی، عدالت، اصلاحات و... آراسته اند، به درازای تاریخ بشر مطرح بوده و آرزوی همه ی انسانها، در تمام دوره ها بوده است. نیک شهر منتظران، با ویژگیهای تک تک افراد، دورنما و شمه ای از حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است که افراد آن، با زنده کردن شاخصه های موردنیاز، خود را در راستای تحقق جامعه ی ایده آل مهدوی قرار میدهند. بدیهی است بیان شاخصه های منتظران و جامعه ی منتظر، برای معرفی و شناخت، ضروری است که در اینجا عرض میگردد:

معرفت

معیار و میزان ارزش و بی ارزشی هر چیزی، معرفت و شناخت است. انسان فاقد معرفت، همیشه بسوی شورشختی و سقوط پیش میرود. قرآن کریم در این باره میفرماید: «هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَ الَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ (۱)»... آیا کسانی که میدانند با کسانی که نمیدانند یکسانند؟! امام باقر (علیه السلام) فرمود: از علی (علیه السلام) نقل شده است: **إِنَّ قِیمَةَ كُلِّ امْرِئٍ وَ قَدْرَهُ مَعْرِفَتُهُ؛ (۲)**

ارزش و منزلت هر کس به (اندازه) معرفت او است. (۳)

منجی باوری، اعتقادی است که در درون ادیان مطرح شده و در این میان، دین اسلام، مهدی باوری را در قالب **مهدویت**، به جامعه ی بشر عرضه کرده است. امام صادق (علیه السلام) فرمود: **اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي حُجَّتَكَ، فَإِنَّكَ إِن لَّمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي**(۴)؛ «پروردگارا! حجت خویش را به من بشناسان، چرا که اگر او را به من نشناسانی، از دینم گمراه خواهم شد.» معرفت به حضرت در دانستن نام و نسب حضرت نیست، بلکه تبیین شناخت آنحضرت و جایگاه وجودی ایشان و فایده و اثر محوری او برای همه موجودات- اعم از عرشی و فرشی- است. اثر وجودی حضرت و جایگاه والای ایشان در دو بُعد **تکوین و تشریح** قابل درک است:

مقام تکوینی حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

منتظران در مقوله ی تکوین، باید به عظمت و منزلت حضرت حجت (عجل الله تعالی فرجه الشریف) پی برده و بدانند که امام معصوم (علیه السلام) واسطه ی فیض الهی و رابط خالق و خلق است؛ یعنی مخلوقات به وسیله ی ایشان از خوان پربرکت الهی روزی میخورند و زمین به سبب ایشان از بلاهای آسمانی در امان میماند و در پرتو وجود حضرت، خداوند به بندگانش نعمت میدهد.

امام رضا (علیه السلام) فرمود: ما حجتهای خدا بر روی زمین و جانشینان او در میان بندگان خدا و امین رازهای وی هستیم. ما کلمه ی تقوا و عروه الوثقی هستیم (یعنی ولایت و متابعت ما، حلقه ی وصل به او است که هرکس در آن چنگ زند، گسست ندارد و او را به بهشت میرساند) ما گواهان خدا و نشانه های هدایت خدا در میان مردم هستیم و به سبب ما خدا آسمان ها و زمین را نگاه می دارد و به برکت ما باران را می فرستد و رحمت خود را می گسترد و زمین هرگز از امام قائمی خالی نباشد که ظاهر شود یا پنهان و اگر یک روز زمین خالی از حجت خدا شود، هر آینه با اهلش به موج درآید؛ چنان که دریا در طوفان با اهلش به موج می آید.(۵)

هرگاه مضامین بلند روایت امام رضا (علیه السلام) در معرفی **امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)** برای منتظران روشن شد، همه ی برکات آسمان و زمین را از یم وجود امام دانستند و هدایتهای ظاهری و باطنی خدا را در پرتو امام معصوم (علیه السلام) باور کردند به منزلت و جایگاه رفیع امام پی برده، در راه رضایت و خشنودی ایشان با استواری حرکت میکنند و هرچه در این مسیر بیشتر حرکت کرده، بر سرعت و توان خود بیفزایند، زودتر به آرزوی دیرینه ی خود- که **ظهور حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)** است- خواهند رسید.

دکتر گربن فرانسوی، درباره ی اینکه امام رابط خالق و مخلوق و واسطه ی فیض الهی است، میگوید: مذهب تشیع -به علت وجود مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه الشریف)- تنها مذهبی است که رابطه ی میان خدا و خلق را برای همیشه نگاه داشته و پیوسته ولایت را زنده و پابرجا میدارد، چون مذهب یهود نبوت را -که رابطه ی واقعی میان خدا و عالم انسانی است- در حضرت کلیم (علیه السلام) ختم کرده، به همین دلیل به پیامبری حضرت مسیح (علیه السلام) و حضرت محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) اذعان نموده و رابطه ی مزبور را قطع میکند. همچنین «نصارا» در حضرت مسیح، یا اهل سنت- از مسلمانان در حضرت محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) توقف کرده، با ختم نبوت در ایشان، دیگر رابطه ای میان خالق و خلق نمیدانند و **تنها مذهب تشیع است که با وجود اعتقاد به ختم نبوت با حضرت محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) ولایت را - که همان رابطه ی هدایت و کمال است -**

همچنان زنده می داند... وجود او (منجی) حقیقتی است زنده که نمیتوان از خرافات شمرد...

آمادگی نظامی

اسلوب و روش بزرگان دین (پیامبراکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و امامان معصوم (علیهم السلام)) آموزش دین به صورت تدریجی، آنها در قالب تئوری و عملی بوده است. درباره ی آمادگی مردم برای قیام جهانی و زمینه سازی بستر برای رسیدن به آن، از این دو شیوه بهره جسته اند. از لحاظ تئوری، احادیث فراوانی هست که مردم را به جمع آوری سلاح و مهمات تشویق میکنند. امام صادق (علیه السلام) فرمود: **لَيَعْدَنَّ أَحَدُكُمْ لَخُرُوجِ الْقَائِمِ وَ لَوْ سَهْمًا (۳۰)**؛ هر یک از شما باید برای قیام حضرت قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) - نیرویی - فراهم سازد؛ هر چند تیری باشد. به لحاظ عملی نیز، پیامبر و ائمه (علیهم السلام) کوشش زیادی کرده اند و جامعه را با این امر مهم، آشنا ساخته اند.

بر اساس احادیث، در هر زمانی که اسم خاص حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) «قائم» برده می شد، معصومان (علیهم السلام) با تمام قد بلند شده و دست بر سر می گذاشتند و برای شرکت در قیام امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) اظهار آمادگی می کردند.(۳۱)

عدالت

یکی از ویژگیهای بارز مدینه ی منتظران، «عدالت» است که به طور نسبی در همه ی شئون رواج یافته و قلمرو آن در حیطه ی اجتماع، سیاست، حکومت، اقتصاد، حقوق، قضاوت و فرهنگ، گسترده شده است. ریشه ی اصلی طرح علمی و عملی مسئله «عدالت» در جامعه ی منتظران، در مرتبه ی اول در قرآن کریم مطرح شده و قرآن بذر عدل را در اندیشه ها کاشته، آبیاری کرده و دغدغه ی آنرا- از نظر فکری، فلسفی، عملی و اجتماعی- در دلها ایجاد نموده است.(۳۲) «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ...»(۳۳)؛ ما فرستادگان خود را با دلیلهای روشن فرستادیم و با آنها کتاب (آسمانی) و میزان (شناسایی حق از باطل و قوانین عادلانه) نازل کردیم تا مردم برای عدالت قیام کنند...

عدالت اجتماعی

شاخصه ی اصلی حکومت مهدوی، گسترش عدل و داد است که آرزوی دیرینه ی بشر بر تحقق آن بوده و این آرزو، در زمان حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به منصفی ظهور میرسد: **يَمْلَأُ اللَّهُ الْأَرْضَ بِقِسْطٍ وَ عَدْلًا (۳۴)**؛ **خداوند به واسطه ی حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) زمین را پر از عدل و داد میکند.** روایت یاد شده دارای چندین تواتر است و علاوه بر شیعیان، در میان اهل سنت نیز خیر متواتر بشمار میآید:

۱- واژه ی «يَمْلَأُ» به معنای پرکردن است؛ از این رو عدالت حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) فراگیر است؛ یعنی دارای ویژگی کلیت و جامعیت است، نه منطقه ای، کشوری و شهری.
۲- واژه «اللَّهُ» که فاعل «يَمْلَأُ» است، دلالت بر خدایی بودن این ظهور دارد، چرا که بشر به تنهایی توانایی چنین کاری را ندارد؛ هر چند این مسئله با تحقق عدالت نسبی در جامعه ی منتظران منافات ندارد و اجرای عدالت در مدینه ی منتظران، برای رسیدن به جامعه ی مهدوی، ضروری است. بی تردید آمادگی برای پذیرایی حکومت حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) نیز نیازمند چنین حرکتی است، که اگر نباشد، ظهور امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) به تأخیر میافتد. امام باقر (علیه السلام) فرمود: **لَوْ قَدْ خَرَجَ قَائِمٌ أَلِ مُحَمَّدٍ (صلی الله علیه و آله و سلم)، لَنْصَرَهُ اللَّهُ بِالْمَلَائِكَةِ الْمُسَوِّمِينَ وَ الْمُرْدِفِينَ وَ الْمُنْزِلِينَ وَ الْكُرُوبِينَ، يَكُونُ جَبْرِئِيلُ أَمَامَهُ وَ مِيكَائِيلُ عَنْ يَمِينِهِ، وَ إِسْرَافِيلُ عَنْ يَسَارِهِ (۳۵)؛** هرگاه قائم آل محمد (علیه السلام) قیام کند، خداوند او را با فرشتگان نشاندار (مشخص) مقرب و فرستاده شده در صفهای فشرده یاری میکند، جبرئیل در پیشاپیش آنها حرکت میکند و میکائیل در سمت راستشان و اسرافیل در طرف چپ ...

روشهای گوناگون را بر جامعه حاکم میکند و از هرگونه همسویی مانع میگردد. به این جهت تنوع و چندگانگی در مرامها و ایدئولوژیها، زمینه ساز اختلافها و تضادها و برخوردهای دشوار در زیست اجتماعی میشود و در این شرایط، مسئله وحدت و یگانگی و تشکیل حکومت واحد جهانی نیز پوچ و نامعقول است. (۲۳)

آمادگی اجتماعی

جهان باید از ظلم و ستم و نظامها و مکتبهای موجود خسته شده، ناکارآمدی ابزار مادی را در زندگی تک بعدی احساس کند و به تمام معنا از آن مأیوس شود. در قرون متمادی، از دوران رنسانس و نوزایی علوم - خصوصاً در قرن هیجده و نوزده که عصر انفجار اطلاعات و علوم نام گرفت، تا قرن بیستم که به دوران طلایی لیبرالیسم یاد می شود- نویدها و امیدهای صاحبان مکتب ها، جز حرفی بر زبان و مرکبی بر کاغذ نبوده که نه تنها در آنها، امنیت مردم جهان تأمین نشد، بلکه دامنه ی اختلافها گسترده و فراگیر شد. این قوانین - به ظاهر زیبا- در تعارض با ظلم، تبعیض و نابرابری و اندیشه ی طبقاتی فراموش گردید و مفاسد پیشین، در مقیاسهای بزرگتر و شکلهای خطرناکتر بروز کرد.

توجه به عمق وضع موجود، سرانجام یأس و ناامیدی و آمادگی برای یک انقلاب همه جانبه، با تعالیم و تحفه ی آسمانی برای انسانهای زمین به وجود می آورد. (۲۴)

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مَا يَكُونُ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى لَا يَبْقَى صِنْفٌ مِنَ النَّاسِ إِلَّا وَقَدْ وُلُوا عَلَى النَّاسِ حَتَّى لَا يَقُولَ قَائِلٌ إِنَّا لَوْ وَلَّيْنَا لَعَدَلْنَا، ثُمَّ يَقُومُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ وَالْعَدْلِ؛ (۲۵)

این امر (ممکن) نخواهد شد، تا اینکه هیچ صنفی از مردم باقی نماند، مگر اینکه بر مردم حکومت کند تا کسی نگوید: اگر حاکم میشدیم به عدالت رفتار میکردیم. سپس قائم به حق و عدالت قیام خواهد کرد.

آمادگی تکنیکی و صنعتی

برخلاف برخی پندارها، رسیدن به مرحله ی تکامل اجتماعی و جهانی آکنده از صلح و عدالت همراه نابودی تکنیک جدید نیست و وجود این صنایع پیشرفته، نه تنها مزاحم حکومت عادلانه ی جهانی نخواهد بود، بلکه شاید، رسیدن به چنین هدفی بدون آن امکان پذیر نباشد. ایجاد و کنترل نظام جهانی، تقاضاها و امکانات خاص خود را لازم دارد که با آن بتوان جهان را اداره کرد، پیامها و اطلاعات و آگاهیهای مورد نیاز را در کمترین مدت به همه ی نقاط دنیا رسانید. (۲۶)

روایتی از امام صادق (علیه السلام) نقل شده که در آن نکات جالبی درباره ی بکارگیری صنعت در زمان حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) عنوان شده است:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ فِي زَمَانِ الْقَائِمِ وَهُوَ بِالْمَشْرِقِ لِيرَى أَخَاهُ الَّذِي فِي الْمَغْرِبِ وَ كَذَا الَّذِي فِي الْمَغْرِبِ يَرَى أَخَاهُ الَّذِي فِي الْمَشْرِقِ؛ (۲۷) مؤمن در زمان قائم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) اگر در مشرق باشد و

برادر دینی اش در مغرب، او از مشرق، برادرش را در مغرب می بیند...

اصولاً دنیایی که میخواهد به چنین مرحله ای برسد، باید آنچنان وسایل آموزشی و تربیتی در آن وسیع و گسترده و همگانی باشد که بیشتر برنامه های اصلاحی را با خودآگاهی و خودیاری مردم پیاده کند. بی تردید زنده کردن روح خودآگاهی و خودیاری عمومی- آنها در سطح جهان- نیازمند نیرومندترین مراکز فرهنگی و وسایل ارتباط جمعی و جامعترین رسانه، مطبوعات و مانند آن است. اگر بنا بود همه ی کارها با معجزه تحقق پذیرد، حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) در پی ۳۱۳ یار شجاع و مطیع و فرمانبردار نبود و میتوانست با قدرت الهی و بدون تکیه بر سرباز خود، جهان را فتح کند.

بنابراین، به فرموده ی امام (علیه السلام): «أَبَى اللَّهُ أَنْ يَجْرَى الْأَشْيَاءُ إِلَّا بِأَسْبَابٍ» (۲۸) امور دنیا باید طبق روال طبیعی از مسیر علت و معلول حرکت کند و معجزه، در نظام جاری طبیعت قاعده ی استثنایی

است که برای اثبات حقانیت ادعای نبوت یا امامت به کار برده می شود. (۲۹)

و از فهرست حقایق حذف نمود. به عقیده من همه ی ادیان حقیقت زنده ای را دنبال میکنند و در تلاش برای اثبات اصل وجود آن، مشترکند، ولی مذهب تشیع به زندگی این حقیقت، لباس دوام و استمرار پوشانیده است... (۶)

مقام تشریحی حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

در مقوله ی تشریح، امام والی و سرپرست جامعه ی اسلامی بوده، دارای برکتهای زیر است:

۱ - حافظ کیان شریعت

امام (علیه السلام) اگرچه حضور نداشته باشد- برای حفظ کیان و مرزهای شریعت و دین، نقش مهمی ایفا می کند. پیامبر (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود:

در هر نسلی از امت من، عادل از اهل بیتم وجود دارد که دین را از تحریف و غلوکنندگان و ادعاهای دروغ اهل باطل و تأویل جاهلان پاس می دارد. (۷)

۲ - مایه ی امید

حضور امام (علیه السلام) مایه ی امیدواری منتظران است و همین در جنبش و حرکت آنان، که همانا مبارزه با ستم گران و طاغوتیان است، نقش محوری ایفا می کند.

۳ - عامل وحدت

امام، سبب وحدت و انسجام جامعه اسلامی است، زیرا وقتی مردم به چنین اعتقادی برسند که امامشان زنده است و رفتار و گفتار آنها را زیر نظر دارد، جسارت و شجاعت در قلوبشان زنده شده و مصایب و مشکلات را با اتحاد و همدلی در کنار امام و با روحیه متعالی تحمل میکنند.

بنابراین، منتظران راستین، نخستین وظیفه ای که در برابر امام و مقتدای خویش دارند، معرفت و شناخت حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است؛ معرفتی که با آن منتظر، بتواند حق منتظر را ادا کرده، ابعاد وجودی اش را- اعم از تکوین و تشریح- باز شناسد. در چنین صورتی است که منتظر به مقام و عظمت رهبر و مقتدای خویش پی برده، خود را در سلک یاران و دوستداران حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قرار می دهد.

انتظار

انتظار، سهم چشمهایی است که رو به آفتاب زیسته اند، دستانی که شبانگهان در وسعت نیایش، به جانب آسمان ریشه دوانیده، دلهایی که چون کبوتران خونین بال، در بی نهایی سرخ جاودانه تپیده اند و گامهایی که چون جنون گردباد، واژگون رقصیده اند، تا تنهایی خاک را با آسمان در میان نهاده باشند.

منتظران، عاشقانی دلسوخته اند که لب به زمزمه تر کرده و در دل، شور و شوق و امید پرورانده اند و پای افزاری از صبر و شکیب ستانده اند، تا خستگی راه، مجالشان ندهد که به «ماندن» بیندیشند، چرا که باید «رفت» تا به «راه» پیوست. (۸)

جایگاه انتظار

یکی از خصلت های نیک شهر منتظران، انتظار است. انتظار، مفهومی فطری و شهودی است که خالق یکتا در وجود انسان نهاده است. انسان بدون امید و انتظار، فردی بی تحرک، بی مسئولیت و بی خاصیت است. در مقابل، انسان امیدوار و منتظر، فردی است پویا، متحرک و قیام آفرین. از همین روست که در احادیث اهل بیت (علیهم السلام) انتظار از مفهوم روان به مقوله ی عمل انتقال یافته و در میان اعمال و عبادات، برترین آنها به شمار آمده است: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله وَ سَلَّمَ): أَفْضَلُ أَعْمَالٍ...^۱

انتظار الفرج من الله عزوجل (۹)؛ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرماید: ...

برترین کارهای امت من، انتظار گشایش از طرف خداوند متعال است.

آری، انتظار در زمان غیبت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) - که دوران سرگردانی و حیرت مردم نام گرفته - بسی سخت است و برای بسیاری، پیمودن راه انتظار و رسیدن به مدینه ی مهدوی، کاری بسیار طاقت فرسا است که تنها با عشق و علاقه به هدف، آسان میگردد. این دشواری و سختی، در روایتی از امام باقر (علیه السلام) چنین بیان شده است: قَالَ الْاِمَامُ الْبَاقِرُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): هَيْهَاتَ، هَيْهَاتَ، لَا يَكُونُ فَرَجُنَا حَتَّى تُعْرَبَلُوا، حَتَّى يَذْهَبَ الْكَدِرُ وَ يَبْقَى الصَّفْوُ (۱۰)؛ بی تردید خروج موعود ما (برای شما) حاصل نمی شود، تا آنکه به سختی غربال شوید تا خالصان بروند و پاکان بمانند.

خاستگاه انتظار

انتظار، امری فطری است و معرفت فطری در وجود انسان، دو مرکز و کانون دارد: یکی، **دل و روان** و دیگری، **عقل و خرد**. فطرت در قلمرو دل و روان را «احساسی و گرایشی» و در ساحت عقل و خرد را «ادراکی و عقلی» می نامند. (۱۱)

گرایش های فطری دارای خصوصیتی است که چند تا را بر می شمیریم:

۱- فهم و ادراک درونی، نیازمند دلیل نیست و بدون برهان فهمیده می شود؛

۲- در همه ی افراد هست؛

۳- در همه ی ادوار وجود دارد؛

۴- در همه ی محیط ها، اقوام و جوامع دیده می شود؛

۵- قابل سلب و نفی کلی از انسان نیست؛

۶- عوامل خارجی، در اصل وجود و عدم آن تأثیر ندارند، ولی در فعلیت و عدم فعلیت و شدت و ضعف آن نقش دارند؛

انتظار، عقیده ای است که خداوند در نهاد و درون انسان قرار داده و فراگیر بودن آن در بین همه ی اقوام و ملت ها و دایمی بودن آن در وجود انسان، دلیلی بر فطری بودن انتظار است. (۱۲)

پیشینه ی انتظار

تاریخ نشان میدهد، انسان هیچگاه از اندیشه و رؤیای بهتر زیستن فارغ نبوده و برای رسیدن به آینده ای بهتر تلاش کرده است. در طول تاریخ، دانشمندان زیادی، که به طراحی «شهر طلایی» و مدنیت ایده آل پرداخته و جامعه ی بشری را بدان بشارت داده اند؛ چنانکه افلاطون نقشه ی «اتوپیا» را تهیه کرد. (۱۳) ابونصر فارابی تابلوی «مدینه ی فاضله» را ترسیم نمود (۱۴)، توماس کامپلانا ماکت «شهر آفتاب» یا «کشور خورشید» را طراحی کرد (۱۵)، توماس مور «بهشت زمین» را نوید داد (۱۶)، فرانسیس بیکن در آثار اومانستی خود «نیوآتلانتیس» (۱۷) را مطرح نمود (۱۸) و بالاخره کارل مارکس با مسلک مارکسیستی، «جامعه بی طبقه» را وعده گاه آخرین منزل تاریخ دانسته است... (۱۹).

عنصر صبر

انتظار بدون شکیبایی، تحمل و بردباری، مقوله ای بی هویت و بی معنا است و اساساً صبر در درون و **حاق انتظار تعبیه شده است؛ زیبایی انتظار، با صبر حاصل می شود.** امام رضا (علیه السلام) فرمودند: **ما أَحْسَنَ الصَّبْرُ وَ إِنْتَظَارُ الْفَرَجِ (۲۰)؛ صبر و انتظار فرج چه نیکو است. بنابراین، انتظار؛ یعنی صبر و تحمل منتظر برای رسیدن به منتظر و پایداری در برابر مشکلات، که در قرآن به «استقامت» تعبیر شده است: «... وَ اصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ» (۲۱)؛ ... و در برابر مصیبت هایی که به تو میرسد شکیبا باش، که این از کارهای مهم است.**

آمادگی

آمادگی، از وظایف مهمی است که جامعه ی منتظران به آن پای بندند؛ رسالتی که با اهداف عالی، برای رشد و تعالی انسانها تأسیس شده و با هدفهای ستمگران جهانی در تعارض و تضاد است. اینگونه آمادگی، با همه ی ابعاد آن، در برابر تجاوز به مرزهای مدینه ی منتظران، لازم و ضروری است، چرا که وقتی هجوم دشمنان، فراگیر و همه جانبه است، آمادگی و دفاع نیز باید به تناسب حال، فراگیر و عمومی باشد. از طرفی، لازم است، منتظران برای حفظ کیان و جغرافیای مدینه، به سلاح روز و کارآمد مجهز بوده، در برابر آن بایستند و با تبیین فرهنگ و آداب و رسوم صحیح اسلامی، عملاً پاسدار مرزهای دین باشند.

بدیهی است با آمادگی و مهیّا بودن، اولین گام برای رسیدن به هدف - که همان حکومت جهانی مهدوی است- برداشته شده است.

ابعاد آمادگی

آمادگی فکری و فرهنگی

باید افکار مردم جهان آن چنان رشد و تعالی یابد که بدانند ویژگی های قومی و جغرافیایی، تفاوت زبانها، آداب و رسوم نمی توانند نوع بشر را از هم جدا سازند؛ **نباید تعصبات قبیله ای، گروهی و حزبی، مانع رسیدن بشر به حقیقت باشد؛** چنانکه تاکنون نیز اینگونه بوده و مرزهای ساختگی با سیمهای خاردار و دیوارهایی، همچون دیوار کهن چین نتوانست انسانها را از هم دور سازد و بشر همواره- در شرایط متناسب- میل خود را به وحدت و یکی شدن نشان داده است. جهانی شدن که امروز به صورت قهری در میان همه ی ملتها، در ابعاد سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، حقوقی و اجتماعی مطرح میشود، از نشانه های گرایش و سیر بشر به سمت وحدت است و پیشینه ی آن هر چند از حدود ۱۹۶۰ میلادی بوده. لکن تفکر اصیل و ریشه داری است که در فرهنگ اسلامی پیشینه ی طولانی دارد. برخی مورخان پیدایش اندیشه ی جهانی شدن را به این معنا، سده ی هفتم میلادی دانسته اند. از طرفی، این موضوع در احادیث شیعه نیز آشکارا مطرح شده است. امام باقر (علیه السلام) فرمود: الْقَائِمُ مِنَّا... يَبْلُغُ سُلْطَانَهُ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ يُظَهِّرُ اللَّهُ (عَزَّوَجَلَّ) بِهِ دِينَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ (۲۲)؛

حکومت قائم ما (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شرق و غرب جهان را فرا میگیرد و خداوند به

واسطه ی او دین خود را بر همه ی ادیان پیروز میگرداند....

البته جهانی شدن از دیدگاه اسلامی، با سایر نظریه ها تفاوت زیادی دارد؛ نظیر اینکه در فرهنگ اسلامی جهانی شدن، جنبه ی ارزشی دارد و با مبانی و تعالیم الهی پی ریزی میشود و حاکم آن پاکترین، شجاعترین، قاطعترین و دلسوزترین فرد آن دوران خواهد بود. فرق دیگر، آنکه، برخلاف غرب- جهانی شدن در فرهنگ اسلامی (شیعی) قلمرو وسیعتری دارد و با نگاه دقیق، «رجعت» علاوه بر بعد عرضی، طولی بودن قلمرو حکومت جهانی حضرت امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) را نیز به اثبات میرساند.

وحدت عقیده

برای تشکیل جامعه و امت واحد، رسیدن به جهان بینی مشترک، بسیار مهم و ضروری است، چرا که جهان بینیهای گوناگون و متضاد- به طور قطع- جز جدایی، دوگانگی و ناسازگاری اجتماعی، چیز دیگری را پدید نمی آورند؛ به دلیل اینکه جهان بینی، زیربنای تفکر اجتماعی و روابط انسانی است. اختلاف در مبانی جهان بینی، موجب ناسازگاری انسان در محیط اجتماعی میشود. برنامه ریزیهها و معیارها در روابط اجتماعی اگر برخاسته از جهان بینیهها و مرامهای متضاد باشد، فعالیتهای انسانی را در همه ی زمینه ها، ناهمگون و متضاد میسازد و در زمینه های اقتصادی، سیاسی، تربیتی و ...